

Artikel Penyelidikan

Bola Sepak sebagai Nadi Perpaduan: Menyingkap Legasi dan Prestasi Malaysia.

Nik Nabihah Adriana Nik Husni^{1,*}, Muhammad Aidiel Zafry Zulkarnain², Ap-Azli Bunawan^{3*}, dan Jafalizan Md Jali⁴

¹ Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; nabihahadriana.husni@gmail.com;

² Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; aidielzafry@gmail.com;

³ Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; ap-azli@uitm.edu.my;

⁴ Fakulti Sains Maklumat, Universiti Teknologi MARA, Kampus Puncak Perdana, Selangor, Malaysia; jafalizan@uitm.edu.my;

* Correspondence: ap-azli@uitm.edu.my; +60 12-777 5892

Abstrak: Transkrip ini mengandungi temubual bersama Tuan Haji Mohd Reduan Bin Haji Abdullah mengenai sejarah kehidupan beliau sepanjang perjalanan sebagai seorang pemain bola sepak negara dan pendapat beliau mengenai langkah bagi meningkatkan prestasi bola sepak negara serta peranan sukan ini dalam memupuk semangat perpaduan di kalangan masyarakat. Temubual ini dijalankan di ruang tamu rumah beliau yang terletak di Taman Desa Keramat, 54200 Ampang, Kuala Lumpur pada hari Selasa, 16 Jun 2026, bermula jam 10 pagi. Beliau merupakan bekas pemain bola sepak kebangsaan Malaysia yang terkenal pada era 1970-an dan 1980-an. Beliau bermain sebagai pemain tengah bagi pasukan Selangor dan turut mewakili pasukan kebangsaan Malaysia dalam pelbagai kejohanan antarabangsa. Kandungan transkrip ini turut merangkumi latar belakang, perjuangan, pengalaman dan sumbangan beliau sepanjang kerjaya beliau sebagai pemain bola sepak negara. Selain itu, di dalam transkrip ini juga turut menyentuh berkenaan dengan pendapat beliau mengenai prestasi terkini bola sepak Malaysia dan pendapat yang dikemukakan dari perspektif beliau dari segi langkah yang sesuai bagi meningkatkan prestasi bola sepak. Di dalam transkrip ini juga turut membincangkan peranan bola sepak dalam memupuk semangat perpaduan dalam kalangan masyarakat.

Kata kunci: Bola sepak, pemain, latar belakang, perpaduan, prestasi

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

1. PENGENALAN

Bola sepak merupakan sukan yang paling popular di Malaysia dan telah menjadi sebahagian daripada identiti masyarakat sejak sebelum negara mencapai kemerdekaan. Sukan ini bukan sahaja menjadi medium hiburan, malah berperanan sebagai platform yang menyatukan rakyat daripada pelbagai kaum, agama dan latar belakang sosial. Populariti bola sepak dapat dilihat melalui sokongan yang diberikan oleh masyarakat terhadap pasukan kebangsaan dan liga tempatan, sekali gus menjadikan sukan ini sebagai salah satu aset penting dalam pembangunan sukan negara.

Pada sekitar tahun 1970-an hingga 1980-an, Malaysia pernah mencatatkan pelbagai kejayaan di peringkat antarabangsa dan dianggap sebagai antara kuasa bola sepak di Asia Tenggara. Antara pencapaian yang paling membanggakan ialah kejayaan melayakkan diri ke Sukan Olimpik Moscow 1980, walaupun Malaysia akhirnya tidak menyertai temasya tersebut berikutan keputusan kerajaan untuk memboikot sukan berkenaan. Selain itu, pasukan kebangsaan juga pernah menjuarai beberapa kejohanan serantau serta melahirkan pemain-pemain berkualiti yang menjadi kebanggaan negara. Kejayaan ini membuktikan bahawa Malaysia pernah memiliki sistem pembangunan dan prestasi bola sepak yang mampu bersaing di peringkat antarabangsa.

Namun begitu, sejak beberapa dekad yang lalu, prestasi bola sepak Malaysia dilihat semakin merosot apabila pencapaian pasukan kebangsaan menjadi tidak konsisten, kedudukan dalam ranking dunia berubah-ubah, dan prestasi di kejohanan antarabangsa kurang memberangsangkan. Walaupun pelbagai usaha telah dilaksanakan oleh Persatuan Bolasepak Malaysia (FAM), Liga Bolasepak Malaysia (MFL), kerajaan dan pelbagai pihak berkepentingan bagi memperkukuhkan pembangunan bola sepak negara, pencapaian yang diharapkan masih belum dapat dicapai secara menyeluruh. Oleh itu, kajian ini dijalankan bagi mengenal pasti faktor-faktor yang menjadi punca kemerosotan bola sepak Malaysia serta meneliti langkah-langkah yang boleh diambil untuk mengembalikan kegemilangan sukan ini pada masa hadapan.

2. PERMASALAHAN KAJIAN

Isu utama yang mendorong kajian ini perlu dijalankan adalah kerana kekurangan dokumentasi sejarah lisan mengenai sumbangan pemain bola sepak veteran, terutama sekali bagi mereka yang berada di bidang ini dari era 60-an hingga 80-an. Pada era tersebut, kedudukan dan prestasi sukan bola sepak berada di tahap yang sangat tinggi. Namun begitu, banyak kisah perjuangan dan nilai patriotisme pemain pada zaman berikut tidak direkodkan secara rasmi. Hal ini menyumbang kepada naratif sejarah sukan ini semakin hilang ditelan zaman kerana kebanyakan sumber maklumat hanya mampu diperoleh dan bergantung kepada ingatan para pemain yang kini semakin berusia. Oleh itu, sekiranya usaha mendokumentasikan memori dan sejarah mereka tidak dilakukan melalui kaedah lisan ini, generasi akan datang mungkin tidak akan lagi mengenali dengan lebih mendalam mengenai wira-wira sukan negara serta falsafah asli yang membawa Malaysia kepada kejayaan dahulu di dalam bidang sukan ini.

Selain itu, kajian ini juga melihat kepada isu berkaitan kemerosotan prestasi bola sepak Malaysia yang kini nampak tidak menentu dan stabil sejak beberapa dekad kebelakangan ini. Pelbagai usaha telah dilaksanakan oleh pelbagai pihak, namun prestasi sukan negara masih belum mampu kembali ke tahap yang benar-benar membanggakan negara secara konsisten. Perkara ini jelas menunjukkan bahawa negara kita memerlukan suatu langkah intervensi atau pemulihan yang lebih sistematik dan praktikal bagi menstabilkan semula prestasi bidang ini. Kebarangkalian, kegagalan dalam memahami dan mengambil iktibar daripada pengalaman pemain era terdahulu menyebabkan risiko kehilangan arah dalam menyusun strategi pembangunan bola sepak moden yang sesuai dengan keadaan negara Malaysia sendiri menjadi tinggi dan terus meningkat tanpa kawalan.

Akhir sekali, terdapat juga isu berkaitan peranan bola sepak dalam memupuk keharmonian dan perpaduan masyarakat yang perlu diberi perhatian. Sering kali kita mendengar bahawa sukan menjadi sumber kepada perpaduan, namun sehingga kini masih kurang kajian menyeluruh dan mendalam yang membuktikan secara kukuh sejauh mana sukan bola sepak ini mampu menyatukan pelbagai kaum di negara Malaysia. Tanpa adanya bukti atau kajian yang jelas mengenai isu ini, potensi besar yang terdapat pada sukan bola sepak dalam membantu merapatkan hubungan dan memperkukuhkan perpaduan antara masyarakat tidak dapat digunakan secara optimum. Oleh itu,

kajian seperti ini wajar dilakukan bagi melihat bagaimana sukan ini berfungsi sebagai satu alat penyatuan agar keharmonian sosial dalam kalangan masyarakat berbilang kaum di Malaysia dapat terus diperkukuhkan.

3. OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini dijalankan bagi mencapai beberapa objektif utama berdasarkan temu bual sejarah lisan bersama Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah, bekas pemain bola sepak kebangsaan Malaysia. Berikut merupakan objektif bagi kajian ini:

1. Mendokumentasikan perjuangan dan sumbangan tokoh melalui kaedah sejarah lisan bagi mengelakkan risiko amnesia sejarah sukan negara.
2. Mengenal pasti langkah yang sesuai untuk meningkatkan dan memulihkan semula prestasi bola sepak Malaysia.
3. Menjelaskan peranan bola sepak dalam memupuk semangat perpaduan dalam kalangan masyarakat.

4. PERSOALAN KAJIAN

Bagi mencapai objektif yang telah ditetapkan, beberapa persoalan kajian telah dirangka sebagai panduan kepada proses penyelidikan. Persoalan pertama ialah apakah faktor-faktor utama yang menyebabkan prestasi bola sepak Malaysia mengalami kemerosotan berbanding era kegemilangannya dahulu berdasarkan perspektif bekas pemain kebangsaan?

Persoalan kedua ialah apakah langkah-langkah yang sesuai untuk meningkatkan semula prestasi bola sepak Malaysia dari aspek pembangunan pemain, sistem latihan, pengurusan serta pembangunan akar umbi menurut pengalaman dan cadangan tokoh yang ditemu bual?

Persoalan ketiga ialah bagaimanakah bola sepak berperanan sebagai medium perpaduan dalam kalangan masyarakat berbilang kaum di Malaysia serta apakah nilai-nilai perpaduan yang dapat diterapkan melalui sukan tersebut berdasarkan pengalaman tokoh sepanjang mewakili negara?

5. KEPENTINGAN DAN SUMBANGAN KAJIAN

Pertama, kepentingan dan sumbangan kepada bidang warisan dan arkib. Kajian ini diharapkan dapat memberikan sumbangan yang signifikan kepada korpus ilmu dalam bidang sejarah lisan di Malaysia. Melalui metodologi pendokumentasian yang sistematik, kajian ini menyediakan satu panduan bagaimana maklumat daripada tokoh sukan boleh dirakam dan disimpan dengan lebih teratur. Selain itu, hasil akhir kajian ini boleh dijadikan sebagai bahan arkib yang berautoriti, sekali gus menjadi rujukan utama bagi penyelidik masa hadapan yang ingin mengkaji sejarah sukan dari perspektif individu yang terlibat secara langsung. Ini secara tidak langsung memperkukuh fungsi arkib sebagai pusat penyimpanan memori negara yang hidup dan dinamik.

Selain itu, kepada institusi sukan dan pendidikan. Bagi institusi sukan seperti akademi bola sepak, hasil kajian ini boleh dijadikan sebagai bahan rujukan dan inspirasi dalam modul latihan mereka. Kajian ini menekankan bahawa melatih pemain muda bukan hanya tertumpu kepada aspek fizikal dan taktikal semata-mata, malah perlu diterapkan dengan "jiwa" dan pemahaman terhadap sejarah bola sepak tanah air. Dengan mengenali perjuangan tokoh-tokoh terdahulu seperti Reduan Abdullah, generasi pemain baharu akan lebih menghargai jersi yang dipakai dan mempunyai semangat patriotisme yang tinggi. Ini membantu membina jati diri atlet yang lebih kuat dan mempunyai rasa bangga terhadap warisan sukan negara.

Begitu juga dengan kepentingan dan sumbangan kepada masyarakat dan pembangunan negara. Dari sudut kemasyarakatan, kajian ini berperanan besar dalam memelihara memori kolektif bangsa agar identiti bola sepak Malaysia tidak hilang ditelan arus globalisasi yang semakin pesat. Pendokumentasian ini merupakan satu bentuk pengiktirafan formal terhadap sumbangan besar yang telah diberikan oleh tokoh sukan dalam proses pembinaan negara bangsa melalui platform sukan. Melalui perkongsian nilai-nilai murni dan disiplin tokoh, masyarakat terutamanya golongan belia dapat mengambil pengajaran tentang erti dedikasi dan kerjasama, sekali gus memastikan sejarah keemasan negara terus dihargai dan tidak dilupakan oleh zaman

6. TINJAUAN LITERATUR

6.1 Evolusi, Penstrukturan Semula, dan Kemerosotan Prestasi Bola Sepak Kebangsaan

Peralihan landskap bola sepak Malaysia daripada era kegemilangan amatir ke era pemodenan dan profesionalisme menunjukkan cabaran yang amat ketara dari segi mengekalkan prestasi berterusan serta kestabilan pentadbiran organisasi. Apabila meneliti sorotan sejarah sukan tempatan, era 1970-an hingga 1980-an kerap diiktiraf sebagai zaman keemasan bagi bola sepak tanah air. Pada era berkenaan, skuad kebangsaan bertanding dengan semangat patriotisme yang amat tinggi di samping mempunyai disiplin diri yang kukuh semasa mewakili negara di arena antarabangsa (Brooks, 2025). Pengajaran serta nilai-nilai murni daripada era kegemilangan ini turut dizahirkan secara berkesan menerusi analisis media terhadap karya budaya seperti filem *OlaBola* (Rozdan Mazalan, 2016). Filem tersebut berjaya memaparkan semula bagaimana jati diri, pengorbanan, dan semangat kebangsaan yang mendalam menjadi tonggak utama kepada kejayaan bola sepak era silam (The Star, 2022).

Walau bagaimanapun, proses pemodenan dan penstrukturan semula sukan elit secara global kerap berdepan dengan kekangan ketidakstabilan sistem serta cabaran dalam kepemimpinan pentadbiran (Houlihan & Green, 2008). Menurut Giulianiotti (1999), perkembangan bola sepak moden di peringkat antarabangsa telah merubah dinamika sukan berkenaan daripada aktiviti berasaskan komuniti tempatan kepada satu industri komersial yang amat kompleks. Pandangan ini disokong oleh Maguire (1999) yang menjelaskan bahawa proses komersialisasi sukan di peringkat antarabangsa berisiko tinggi mengikis nilai-nilai tradisional kesukanan seperti patriotisme dan kebanggaan nasional. Dalam konteks tempatan, isu kelemahan pengurusan kewangan kelab-kelab bola sepak kerap menjadi perdebatan hangat yang menjejaskan kestabilan keseluruhan industri sukan tanah air (The Star, 2026).

Di samping itu, isu kemerosotan prestasi pasukan kebangsaan di pentas serantau terus mendapat liputan kritikal daripada pihak media tempatan (Timesport, 2023). Kegagalan mencatatkan keputusan yang positif dalam kejohanan utama seperti Kejohanan ASEAN menjadi bukti jelas tentang jurang prestasi fizikal dan taktikal yang perlu diatasi segera (ASEAN United FC, 2024). Namun begitu, pemerhati sukan tempatan menegaskan bahawa kegagalan sesuatu keputusan tidak seharusnya diletakkan ke atas bahu pemain muda semata-mata. Sebaliknya, kemerosotan ini memerlukan penilaian semula yang menyeluruh terhadap keseluruhan sistem pembangunan akar umbi dan struktur pentadbiran sukan negara (Berita Harian, 2022).

6.2 Strategi Pembangunan Akar Umbi, Sains Sukan, dan Pengurusan Profesional

Bagi memastikan kelangsungan prestasi sukan yang mampan dan berdaya saing dalam jangka masa panjang, pendedahan terhadap sains sukan, pembangunan akar umbi, dan pengurusan berstruktur amat diperlukan. Penyelidikan oleh Soh (2014) mengenai kajian sukan di Malaysia menekankan peranan kritikal pemahaman akademik serta pemodenan latihan dalam meningkatkan keupayaan atlet tempatan. Tanpa aplikasi sains sukan yang betul dan bersistem, proses pembangunan bakat muda tidak akan dapat dipertingkatkan ke tahap kecekapan maksimum (Soh, 2014).

Seterusnya, pemahaman mendalam mengenai psikologi sukan dan prestasi fizikal secara saintifik berupaya mengoptimumkan ketahanan mental atlet sewaktu beraksi di bawah tekanan perlawanan yang tinggi (Weinberg & Gould, 2019). Aplikasi elemen psikologi yang berstruktur dapat membantu atlet mengawal emosi dan mengekalkan fokus sepanjang perlawanan berlangsung (Weinberg & Gould, 2019). Dalam masa yang sama, Houlihan dan Green (2008) menggariskan bahawa keberkesanan program sukan berprestasi tinggi memerlukan sokongan struktur organisasi yang kukuh serta perancangan strategik jangka panjang yang berterusan.

Di Malaysia, langkah intervensi struktur telah diambil menerusi perancangan rasmi kerajaan seperti Pelan Pembangunan Bola Sepak Negara untuk menyediakan saluran bakat muda yang berkesan dan berterusan (Kementerian Belia dan Sukan, 2020). Walau bagaimanapun, timbulnya isu kelemahan pengurusan kewangan dalam kalangan kelab tempatan membuktikan bahawa pemodenan sukan perlu berjalan seiring dengan tadbir urus organisasi yang telus dan profesional (The Star, 2026). Kegagalan menguruskan kewangan secara berhemah bukan sahaja menjejaskan kebajikan para pemain, malah berisiko melumpuhkan keseluruhan ekosistem pembangunan sukan itu sendiri (The Star, 2026).

6.3 Sukan Bola Sepak sebagai Ejen Integrasi Sosial dan Perpaduan Nasional

Peranan sukan sebagai alat integrasi sosial dan penyatuan masyarakat merupakan satu tema utama yang amat penting dalam sosiologi sukan di Malaysia. Menerusi kerangka Modul Hubungan Etnik, sukan diiktiraf sebagai satu platform sosial unik yang berupaya merapatkan jurang antara etnik serta membina persefahaman merentas kaum (Shamsul Amri Baharuddin, 2012). Penglibatan secara aktif dalam aktiviti sukan secara tidak langsung mewujudkan suasana muhibah, semangat toleransi, dan ikatan kemasyarakatan dalam kalangan rakyat berbilang kaum (Shamsul Amri Baharuddin, 2012).

Dapatan ini diperkukuhkan lagi oleh kajian Ismail (2024) yang mengesahkan bahawa aktiviti sukan dan kebudayaan memainkan peranan yang amat kritikal dalam memupuk semangat muhibah serta menghapuskan jurang prasangka antara kaum di Malaysia. Perkara ini adalah sejajar dengan kenyataan pimpinan negara yang menekankan bahawa sukan kekal sebagai medium pengeras paling berkesan untuk menyatukan rakyat daripada pelbagai latar belakang sosioekonomi (Buletin TV3, 2023). Pandangan yang sama turut disuarakan oleh tokoh kepimpinan negara yang mengiktiraf sukan sebagai agen penyatuan nasional yang mampu melampaui garis pemisah perbezaan sosiobudaya (Shamsul Kamal Amarudin & Zahratulhayat Mat Arif, 2018).

Di peringkat antarabangsa, penganjuran kejohanan sukan utama terbukti menjadi instrumen atau cara yang menyatukan masyarakat dunia serta membawa mesej keharmonian global secara berkesan (InsideFIFA, 2022). Fenomena perpaduan menerusi sukan ini sentiasa dirakamkan oleh laporan media tempatan menerusi sokongan padu peminat berbilang kaum yang membanjiri stadium (Zuraiti Zulmi, 2019). Kehadiran penyokong daripada pelbagai latar belakang etnik sewaktu menyokong pasukan negara menjadi cerminan yang jelas kepada kukuhnya perpaduan nasional dalam kalangan masyarakat Malaysia (Sinar Harian, 2019).

7. METODOLOGI

Kajian ini menggunakan kaedah sejarah lisan sebagai pendekatan utama untuk memperoleh data. Kaedah sejarah lisan merupakan satu kaedah penyelidikan yang melibatkan pengumpulan maklumat melalui temu bual dengan individu yang mempunyai pengalaman secara langsung terhadap sesuatu peristiwa atau bidang tertentu. Kaedah ini membolehkan penyelidik memperoleh maklumat yang lebih mendalam berkaitan pengalaman, pandangan, pengetahuan dan sumbangan seorang tokoh yang mungkin tidak direkodkan sepenuhnya secara lengkap dalam dokumen bertulis.

Oleh itu, penggunaan kaedah sejarah lisan dalam kajian ini amat bersesuaian kerana dapat mendokumentasikan pengalaman dan pandangan tokoh berkaitan perkembangan bola sepak negara serta peranannya dalam memupuk perpaduan masyarakat.

Peserta kajian ialah Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah yang merupakan seorang bekas pemain bola sepak kebangsaan Malaysia. Beliau dipilih secara persampelan bertujuan kerana beliau memenuhi kriteria yang diperlukan untuk mencapai kesemua objektif kajian. Pemilihan beliau dibuat berdasarkan pengalaman luas dalam arena bola sepak negara, khususnya semasa era kegemilangan bola sepak Malaysia pada sekitar tahun 1970-an hingga 1980-an. Selain pernah mewakili pasukan Selangor dan pasukan kebangsaan Malaysia, beliau juga mempunyai pengalaman sebagai jurulatih selepas menamatkan kerjaya sebagai pemain.

Pengalaman yang dimiliki membolehkan beliau memberikan maklumat yang sahih mengenai perkembangan bola sepak Malaysia, faktor yang mempengaruhi prestasi pasukan kebangsaan, usaha pembangunan pemain serta peranan bola sepak sebagai medium perpaduan masyarakat. Justeru, beliau merupakan peserta yang sesuai bagi memberikan data yang bertepatan dengan objektif dan persoalan kajian.

Tokoh yang ditemu bual ialah Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah, seorang bekas pemain bola sepak kebangsaan Malaysia yang dilahirkan pada 26 Disember 1952. Beliau mula bergiat aktif dalam bola sepak sejak usia muda sebelum mewakili pasukan Selangor dan seterusnya dipilih menyarungkan jersi pasukan kebangsaan. Sepanjang penglibatan beliau dalam arena bola sepak, beliau telah melalui pelbagai pengalaman sebagai pemain dan menyumbang kepada kejayaan pasukan di peringkat negeri serta kebangsaan.

Selepas bersara sebagai pemain, beliau terus aktif menyumbang kepada pembangunan bola sepak negara melalui bidang kejurulatihan. Pengalaman yang dimiliki menjadikan beliau seorang tokoh yang berkelayakan untuk berkongsi pandangan mengenai pembangunan bola sepak Malaysia, cabaran yang dihadapi serta usaha yang perlu dilaksanakan bagi meningkatkan prestasi sukan tersebut.

Data kajian dikumpulkan melalui temu bual secara bersemuka menggunakan kaedah temu bual separa berstruktur. Kaedah ini dipilih kerana membolehkan penyelidik menyediakan soalan sebagai panduan, di samping memberi peluang kepada tokoh untuk menghuraikan pengalaman dan pandangan dengan lebih terperinci.

Sebelum temu bual dijalankan, penyelidik terlebih dahulu menghubungi tokoh bagi mendapatkan persetujuan untuk menyertai kajian. Setelah persetujuan diperoleh, satu set soalan temu bual disediakan berdasarkan objektif kajian, persoalan kajian dan kajian literatur. Soalan-soalan tersebut merangkumi latar belakang tokoh, pengalaman sepanjang bergelar pemain bola sepak kebangsaan, pandangan terhadap prestasi semasa bola sepak Malaysia, cadangan bagi meningkatkan prestasi pasukan kebangsaan serta pandangan mengenai peranan bola sepak dalam memupuk perpaduan masyarakat.

Sesi temu bual telah dijalankan pada 16 Jun 2026, bermula pada jam 10.00 pagi di kediaman Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah di Taman Desa Keramat, Ampang, Kuala Lumpur. Temu bual dijalankan secara bersemuka bagi memudahkan interaksi antara penyelidik dengan tokoh serta membolehkan penyelidik memahami setiap penjelasan yang diberikan dengan lebih jelas.

Sepanjang sesi temu bual berlangsung, penyelidik menggunakan alat rakaman audio bagi memastikan semua maklumat direkodkan dengan tepat. Rakaman tersebut kemudiannya

ditranskripsikan secara lengkap sebelum disemak bagi memastikan ketepatan kandungan. Data yang diperoleh seterusnya dianalisis menggunakan kaedah analisis tema, iaitu dengan mengenal pasti tema-tema utama yang berkaitan dengan objektif kajian seperti prestasi bola sepak Malaysia, pembangunan pemain, langkah penambahbaikan dan peranan bola sepak dalam memupuk perpaduan masyarakat.

8. HASIL KAJIAN

8.1 Faktor-faktor yang Menyumbang kepada Kemerosotan Prestasi Bola Sepak Malaysia

Berdasarkan hasil temu bual bersama Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah, prestasi bola sepak Malaysia dipengaruhi oleh beberapa faktor yang saling berkaitan, termasuk aspek pembangunan pemain, disiplin, sistem latihan serta pengurusan bola sepak negara. Menurut beliau, pemain pada era kegemilangan bola sepak Malaysia mempunyai semangat juang, komitmen dan disiplin yang tinggi walaupun kemudahan latihan pada ketika itu tidak secanggih seperti yang dinikmati oleh pemain masa kini. Beliau menjelaskan bahawa pemain terdahulu sentiasa berusaha meningkatkan prestasi melalui latihan yang berterusan serta mempunyai keazaman yang tinggi untuk mengharumkan nama negara.

Selain itu, tokoh turut berpendapat bahawa pembangunan pemain muda pada masa kini perlu diberikan perhatian yang lebih serius. Menurut beliau, proses melahirkan pemain berkualiti tidak boleh bergantung kepada bakat semata-mata, sebaliknya memerlukan latihan yang sistematik, pendedahan kepada pertandingan yang kompetitif serta bimbingan daripada jurulatih yang berpengalaman. Beliau juga menekankan bahawa pemain perlu mempunyai sikap bertanggungjawab terhadap pembangunan diri dengan sentiasa berusaha memperbaiki kelemahan dan meningkatkan prestasi dari semasa ke semasa.

Dalam temu bual tersebut, Tuan Haji Mohd Reduan turut menyatakan bahawa perubahan dalam landskap bola sepak negara perlu disokong oleh sistem pengurusan yang lebih teratur dan konsisten. Menurut beliau, pembangunan bola sepak memerlukan kerjasama semua pihak termasuk badan pentadbir, jurulatih, pemain serta institusi yang terlibat dalam pembangunan sukan. Tanpa perancangan yang berterusan dan pelaksanaan yang berkesan, usaha untuk mengembalikan kegemilangan bola sepak Malaysia akan menjadi lebih mencabar.

Dapatan kajian ini selaras dengan pandangan Houlihan dan Green (2008) yang menjelaskan bahawa kecemerlangan sesebuah negara dalam bidang sukan bergantung kepada perancangan jangka panjang, pembangunan atlet yang sistematik dan pengurusan organisasi yang berkesan. Begitu juga, FIFA (2014) menegaskan bahawa pembangunan akar umbi yang mantap, latihan yang berkualiti dan kesinambungan pembangunan pemain merupakan asas penting dalam melahirkan pemain yang mampu bersaing di peringkat antarabangsa. Oleh itu, pengalaman dan pandangan yang dikongsikan oleh Tuan Haji Mohd Reduan memperlihatkan bahawa kemerosotan prestasi bola sepak Malaysia bukan berpunca daripada satu faktor sahaja, sebaliknya dipengaruhi oleh gabungan aspek disiplin pemain, pembangunan bakat, sistem latihan dan pengurusan yang memerlukan penambahbaikan secara menyeluruh.

Gambar 1: Sesi temubual dijalankan bersama Tuan Haji Mohd Reduan di kediaman beliau bagi mendapatkan maklumat serta pandangan beliau tentang kemerosotan prestasi sukan ini.

8.2 Langkah-langkah Meningkatkan Semula Prestasi Bola Sepak Malaysia

Berdasarkan temu bual yang dijalankan, Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah berpendapat bahawa usaha untuk mengembalikan kegemilangan bola sepak Malaysia memerlukan komitmen yang berterusan daripada semua pihak yang terlibat dalam pembangunan sukan tersebut. Menurut beliau, pembangunan pemain perlu dimulakan sejak usia muda melalui program pembangunan akar umbi yang tersusun dan berterusan. Beliau menegaskan bahawa bakat pemain perlu dikenal pasti lebih awal supaya mereka dapat diberikan latihan yang sistematik serta peluang untuk mengembangkan potensi masing-masing.

Selain itu, tokoh turut menekankan bahawa disiplin merupakan elemen yang sangat penting dalam melahirkan pemain yang berkualiti. Menurut beliau, seseorang pemain bukan sahaja perlu memiliki kemahiran teknikal yang baik, malah perlu mempunyai sikap bertanggungjawab, komitmen yang tinggi serta kesungguhan untuk terus meningkatkan prestasi diri. Beliau menjelaskan bahawa pemain pada era kegemilangannya sentiasa berusaha mengekalkan tahap kecergasan fizikal dan mental serta bersedia berkorban demi mencapai kejayaan pasukan. Sikap sedemikian perlu diterapkan dalam kalangan pemain generasi baharu bagi memastikan mereka mampu bersaing di peringkat yang lebih tinggi.

Di samping itu, Tuan Haji Mohd Reduan berpandangan bahawa pengalaman bekas pemain kebangsaan wajar dimanfaatkan dalam pembangunan bola sepak negara. Beliau berpendapat bahawa bekas pemain mempunyai pengalaman yang luas hasil penglibatan secara langsung dalam pertandingan di peringkat kebangsaan dan antarabangsa. Pengalaman tersebut boleh dikongsi melalui bidang kejurulatihan, program pembangunan pemain serta aktiviti bimbingan kepada pemain muda agar mereka dapat mempelajari aspek teknikal, taktikal dan nilai profesionalisme dalam sukan bola sepak.

Dapatan kajian ini selaras dengan FIFA (2014) yang menegaskan bahawa kejayaan sesebuah negara dalam bola sepak bergantung kepada pembangunan akar umbi yang kukuh, latihan yang sistematik dan kesinambungan pembangunan pemain. Pandangan tokoh juga menyokong kajian Houlihan dan Green (2008) yang menyatakan bahawa pembangunan sukan memerlukan pelaburan

jangka panjang, pengurusan yang cekap serta kerjasama daripada semua pihak bagi melahirkan atlet yang berkualiti. Oleh itu, usaha meningkatkan semula prestasi bola sepak Malaysia memerlukan pendekatan yang menyeluruh dengan memberi penekanan kepada pembangunan bakat, disiplin pemain, latihan yang berkualiti serta penglibatan bekas pemain dalam pembangunan sukan negara.

8.3 Peranan Bola Sepak sebagai Medium Perpaduan Masyarakat

Hasil temu bual menunjukkan bahawa bola sepak bukan sekadar sukan yang bertujuan mencapai kemenangan, malah berperanan sebagai medium yang mampu menyatukan masyarakat tanpa mengira kaum, agama dan latar belakang. Tuan Haji Mohd Reduan menjelaskan bahawa sepanjang beliau mewakili pasukan kebangsaan, semua pemain bekerjasama sebagai satu pasukan dengan matlamat yang sama, iaitu mengharumkan nama Malaysia. Perbezaan kaum dan budaya tidak menjadi penghalang untuk mewujudkan hubungan yang erat kerana setiap pemain saling menghormati dan bekerjasama demi kepentingan pasukan.

Gambar 2: Sambutan kejuaraan pasukan Selangor bukti bahawa kejayaan sukan dapat dicapai melalui kerjasama dan semangat kesatuan dalam kalangan pemain berbilang latar belakang.

Menurut beliau, semangat perpaduan bukan sahaja dapat dilihat dalam kalangan pemain, malah turut dizahirkan oleh penyokong yang hadir memberikan sokongan kepada pasukan kebangsaan. Ketika berlangsungnya sesuatu perlawanan, rakyat Malaysia daripada pelbagai kaum bersatu memberikan sokongan kepada pasukan negara tanpa mengira latar belakang masing-masing. Keadaan ini menunjukkan bahawa bola sepak mempunyai keupayaan untuk membentuk semangat kebersamaan dan identiti nasional dalam kalangan masyarakat.

Tokoh turut berpandangan bahawa nilai-nilai seperti kerjasama, saling menghormati, disiplin dan semangat berpasukan yang diterapkan dalam sukan bola sepak mampu menjadi asas kepada pembentukan masyarakat yang lebih bersatu padu. Beliau percaya bahawa sekiranya nilai-nilai tersebut terus dipupuk melalui program pembangunan sukan dan penglibatan masyarakat, bola sepak akan terus menjadi salah satu medium yang berkesan dalam memperkukuhkan perpaduan negara.

Dapatan kajian ini bertepatan dengan pandangan Shamsul Amri Baharuddin (2012) yang menyatakan bahawa sukan merupakan medium penting dalam membentuk identiti nasional dan memperkukuhkan hubungan antara masyarakat yang berbilang kaum. Selain itu, Maguire (1999) turut menjelaskan bahawa sukan berfungsi sebagai platform yang menggalakkan interaksi sosial, semangat kekitaan dan pembentukan identiti bersama. Oleh itu, pengalaman yang dikongsikan oleh Tuan Haji Mohd Reduan membuktikan bahawa bola sepak bukan sahaja menyumbang kepada pembangunan sukan negara, malah memainkan peranan yang signifikan dalam memupuk perpaduan masyarakat Malaysia.

9. KESIMPULAN

Kajian ini berjaya mencapai objektif yang ditetapkan melalui pendekatan sejarah lisan dengan mendokumentasikan pengalaman dan pandangan Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah mengenai prestasi bola sepak Malaysia serta peranannya dalam memupuk perpaduan masyarakat. Dapatan kajian menunjukkan bahawa pembangunan akar umbi, disiplin pemain, sistem latihan yang konsisten serta pengurusan yang berkesan merupakan faktor penting dalam meningkatkan prestasi bola sepak negara. Selain itu, pengalaman tokoh turut membuktikan bahawa bola sepak mampu menjadi medium penyatuan masyarakat berbilang kaum melalui semangat kesukanan, kerjasama dan patriotisme.

Dapatan kajian ini selaras dengan pandangan Thompson (2000) dan Ritchie (2014) yang menegaskan kepentingan sejarah lisan dalam memelihara pengalaman tokoh sebagai sumber sejarah primer, di samping menyokong pandangan FIFA (2014) dan Houlihan dan Green (2008) mengenai kepentingan pembangunan pemain dan sistem pengurusan yang berkesan dalam mencapai kecemerlangan sukan. Oleh itu, kajian ini bukan sahaja menyumbang kepada pemeliharaan warisan sejarah bola sepak Malaysia, malah menjadi sumber rujukan yang bernilai kepada penyelidik, institusi sukan dan generasi akan datang dalam memahami perkembangan bola sepak negara serta peranannya terhadap perpaduan masyarakat.

Acknowledgments: The authors would like to express their sincere appreciation to Tuan Haji Mohd Reduan bin Haji Abdullah for his willingness to participate in this oral history interview and for generously sharing his experiences, knowledge and valuable insights throughout the study. The authors also wish to extend their gratitude to Encik Jafalizan Bin Md Jali and Ts. Dr. Ap-azli Bin Bunawan for their guidance, constructive comments and continuous support during the completion of this research. Appreciation is also extended to the Faculty of Information Science, Universiti Teknologi MARA (UiTM) Puncak Perdana, for providing the opportunity and facilities to conduct this study. Finally, the authors would like to thank everyone who contributed directly or indirectly towards the successful completion of this research.

References

- ASEAN United FC. (2024, Disember 14). *ASEAN MITSUBISHI ELECTRIC CUP™ 2024 - REPORT: THAILAND 1-0 MALAYSIA*. ASEAN United FC. <https://aseanutd.fc.com/asean-championship/2024/news/asean-mitsubishi-electric-cup-2024-report-thailand-1-0-malaysia>
- Berita Harian. (2022, Februari 22). *'Bukan salah pemain muda negara'*. Berita Harian. <https://www.bharian.com.my/sukan/bola/2022/02/925826/bukan-salah-pemain-muda-negara>
- Buletin TV3. (2023, September 9). *Sukan medium terbaik satukan rakyat pelbagai kaum – PM*. Buletin TV3. <https://www.buletintv3.my/nasional/sukan-medium-terbaik-satukan-rakyat-pelbagai-kaum-pm/>

- InsideFIFA. (2022, November 21). *FIFA World Cup unites the world and helps global causes*. InsideFIFA. <https://inside.fifa.com/campaigns/football-unites-the-world/news/fifa-world-cup-unites-the-world-and-helps-global-causes>
- Giulianotti, R. (1999). *Football : a sociology of the global game*. Blackwell Publishers Inc. <https://archive.org/details/footballsociolog0000giul>
- Brooks, T. (2025, Disember 3). *Malaysia National Football Team: History & Key Facts*. Framtida News. <https://w3.framtida.no/framtida-news/malaysia-national-football-team-history-and-key-facts-1764822899>
- Houlihan, B., & Green, M. (2008). *Comparative Elite Sport Development*. Routledge. <https://archive.org/details/comparativeelite0000unse>
- Ismail, M. (2024). *SUKAN DAN KEBUDAYAAN: MEMPUPUK SEMANGAT MUHIBAH ANTARA KAUM DI MALAYSIA*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/392501940_SUKAN_DAN_KEBUDAYAAN_MEMPUPUK_SEMANGAT_MUHIBAH_ANTARA_KAUM_DI_MALAYSIA
- Kementerian Belia dan Sukan. (2020). *Pelan Strategik Pembangunan Bola Sepak Negara (NFDP) 2020–2030*. Kementerian Belia dan Sukan Malaysia.
- Lim, P. P. H., Morrison, J. H., & Kwa, C. G. (1998). *Oral history in Southeast Asia: Theory and method*. Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS). <https://dokumen.pub/qdownload/oral-history-in-southeast-asia-theory-and-method-9789812300270-9812300279-9789812301055-9812301054-9789813055773-9813055774.html>
- Maguire, J. (1999). *Global sport: Identities, societies, civilizations*. Polity Press. https://www.sportanddev.org/sites/default/files/2023-03/81_sport_and_globalisation.pdf
- Mohamad Noorman Masrek. (2011). *Malaysian archival heritage at risk: A survey of archivists' knowledge and skills in managing electronic records*. Library Review, 50(6), 291–309.
- Ritchie, D. A. (2014). *Doing Oral History*. Oxford University Press.
- Rozdan Mazalan. (2016, Feb 2). *Semangat patriotisme OlaBola*. Berita Harian. <https://www.bharian.com.my/bhplus-old/2016/02/120248/semangat-patriotisme-olabola>
- Shamsul, A. B. (2012). *Modul Hubungan Etnik*. Universiti Kebangsaan Malaysia. https://www.academia.edu/9569907/Modul_Hubungan_Etnik_Edisi_ke_2
- Shamsul Kamal Amarudin & Zahratulhayat Mat Arif. (2018, Sept 22). *Sports can unite Malaysians - Wan Azizah*. New Straits Times. <https://www.nst.com.my/news/nation/2018/09/413976/sports-can-unite-malaysians-wan-azizah>
- Sinar Harian. (2019, 16 September). *Sukan wahana kukuh perpaduan kaum*. Sinar Harian. <https://www.sinarharian.com.my/ampArticle/45996>
- Soh, K. G. (2014). *KAJIAN SUKAN di Malaysia Jilid 2*. Universiti Putra Malaysia. https://www.researchgate.net/publication/301652142_Kajian_Sukan
- The Star. (2022, Ogos 26). *'Ola Bola', 'The Journey' are great example of films that showcase Malaysian culture*. The Star. <https://www.thestar.com.my/lifestyle/entertainment/2022/08/24/039ola-bola039-and-039the-journey039-are-great-example-of-films-that-showcase-lifestyle-of-malaysia>
- The Star. (2026, April 9). *Zainal kicks up a storm on debate over clubs' financial management*. The Star. <https://www.thestar.com.my/sport/football/2026/04/09/zainal-kicks-up-a-storm-on-debate-over-clubs-financial-management>

- Thompson, P. (2000). *The Voice of the Past*. Oxford University Press.
https://ia601409.us.archive.org/1/items/in.ernet.dli.2015.552619/2015.552619.The-Voice_text.pdf
- Timesport. (2023, Mei 9). *Sea Games: All is not well with Malaysia's football development*. New Straits Times.
https://www.nst.com.my/sports/football/2023/05/907627/sea-games-all-is-not-well-with-malaysias-football-development#google_vignette
- UNESCO. (2003). Convention for the Safeguarding of the Intangible Cultural Heritage. UNESCO.
https://www.researchgate.net/publication/371606664_UNESCO's_Convention_for_the_Safeguarding_of_the_Intangible_Cultural_Heritage_and_the_'goodness_criteria'
- Weinberg, R. S., & Gould, D. (2019). *Foundations of sport and exercise psychology (7th ed.)*. Human Kinetics.
https://discovery.hw.ac.uk/primo-explore/fulldisplay/dedupmrg5534169386/44HWA_V1
- Zuraiti Zulmi. (2019, November 23). *Sukan satukan perpaduan rakyat Malaysia*. Bernama.
<https://www.bernama.com/bm/news.php?id=1792588>